HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נשבעים בשם ה׳ לגאות: (פ) דעת זכרים מיושבת עליהם יותר משל נקבות: בני בבל אין להם עול מלכות כשאר גליות שבכל ארצות: **מכירין אם ישראל.** בכבודן הראשון מכירין ואין מכבידין עולם: **ואם אביהם שבשמים.** (כ) שמתאמצים בהקדוש ברוך הוא ואין מאמצים בעבודת כוכבים: **שימי אם.** בתמיה. אתה הוא שימי חכם גדול ומקשה לי דבר זה. ויש אומרים רב לא היה זוקף עיניו אלא מכוסן כל הימים משום גניעות: **זה הלומד תורה בטהרה.** עליו הוא אומר לשמי ומנחה טהורה: **לעולם ואם על ישראל.** מקרא הוא בדברי הימים (נ״א סי׳ ג) בשלמים(ב) ובקרבנות משתעי דלעולם הם עומדים והיכי דמי מזבח בנוי בשמים ומיכאל עומד ומקטיר עליו: **מאי דכתיב ואם התורה.** (פ) ולא כתיב בה חוקה: **עולה ומנחה מיבעי ליה.** דליהוי משמע זאת התורה היא עולה ומנחה כו׳: **אין לריך לא עולה וכו׳.** דהכי משמע זאת התורה לעולה כלומר במקום העולה למנחה בשביל המנחה כגון לכם בשבילכם כלומר התלמוד תורה מכפר על עונותיהן: **בתורה חטאת.** כגון סדר קדשים דמיירי בהלכות עבודה: **שגם העובד.** עבודת קרבנות ומביאו למזבח מתוקה שגמו שהוא ישן ולא ירא: **אם מעט ואם הרבה יאכל.** מתן שכרו: **הרבות העובה.** קרבנות: **רבו אוכליה.** לכהנים: **ומה בשרון לבעליו.** להקדוש ברוך הוא כי אם לאות עיניו שזה מתכוין לעובה: **לבעל הדין.** לאומרים רשויות הרבה הן והדבר מוכיח שזה שגמו כך ליום להקריב לו מנחה [וזה] שגמו כך ליום להקריב לו פרים וזה אילים לכך נאמר בכולם ריח ניחוח לה׳: **אחד המרבה.** להביא קרבנות: **כדי שתאמר אעשה רצונו.** להקריב לו קרבן ויעשה רצוני (ג) לפי שהוא צריך לכך ומשחדנו: **לא לרצוני אם זובחים.** כלומר לא (ד) להתאוות שאיני רוצה להטריח אתכם לעשות על כרחכם: **לרצונכם.** לצורך עצמכם לקיים מצוותי שתהא כפרה לכם בכך: **לרצונכם זבחו.** שתהא כוונתכם לשחוט פרט למתעסק בסכין לאחוץ דבר אחר ושחט בהמת קדשים שפסולה: **מנין למתעסק.** בדבר אחר ושחט בהמת קדשים שהוא פסול: **זו בידינו הוא.** דמצוה לכוין דעתו: **לרצונכם זובחו.** שגם עליו הכתוב לעכב:

הדרן עלך הרי עלי עשרון וסליקא לה מסכת מנחות

ונשבעות לה׳ צבאות הלכו לאלכסנדריא של מצרים ובנו מזבח והעלו עליו לשם שמים שנאמר [1]ביום ההוא יהיה מזבח לה׳ בתוך ארץ מצרים [2]עיר ההרס יאמר לאחת מאי עיר ההרס יאמר לאחת כדמתרגם רב יוסף קרתא דבית שמש דעתיד למיחרב איתאמר דהיא חדא מנהון וממאי דעיר ההרס לישנא דשימשא היא דכתיב [3]האומר לחרם ולא יזרח [4]הביאו בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ הביאו בני מרחוק אמר רב הונא אלו גליות של בבל שדעתן מיושבת עליהן כבנים ובנותי מקצה הארץ אלו גליות של שאר ארצות שאין דעתן מיושבת עליהן כבנות אמר רבי אבא בר רב יצחק אמר רב חסדא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מצור ועד קרטיגני מכירין את ישראל ואת אביהם שבשמים ומצור כלפי מערב ומקרטיגני כלפי מזרח אין מכירין את ישראל ולא את אביהן שבשמים איתיביה רב שימי בר חייא לרב [5]ממזרח שמש ועד מבואו גדול שמי בגוים ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה אמר ליה [6]שימי את דקרו ליה אלהא [7]דאלהא בכל מקום מוקטר מוגש לשמי בכל מקום סלקא דעתך אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר׳ יונתן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום מעלה אני עליהן כאילו מקטירין ומגישין לשמי ומנחה טהורה זה [8]הלומד תורה בטהרה נושא אשה ואחר כך לומד תורה [6]שיר המעלות הנה ברכו את ה׳ כל עבדי ה׳ העומדים בבית ה׳ בלילות מאי בלילות א״ר יוחנן אלו ת״ח העוסקים בתורה בלילה מעלה עליהן הכתוב כאילו עסוקים בעבודה [7]לעולם זאת על ישראל א״ר גידל אמר רב זה מזבח [7]בנוי ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן ורבי יוחנן אמר אלו תלמידי חכמים העסוקין בהלכות עבודה מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה מקדש בימיהם אמר ריש לקיש מאי דכתיב [8]זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם אמר רבא האי לעולה למנחה עולה ומנחה מיבעי ליה אלא אמר רבא כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה (ולא חטאת) ולא מנחה [9]ולא אשם אמר רבי יצחק מאי דכתיב [9]זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם: **מתני׳** [10]נאמר בעולת בהמה [10]אשה ריח ניחוח ובעולת עוף [11]אשה ריח ניחוח ובמנחה [12]אשה ריח ניחוח לומר לך [7]אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים: **גמ׳** אמר ר׳ זירא מאי קראה [13]מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל רב אדא בר אהבה אמר מהכא [14]ברבות הטובה רבו אוכליה ומה כשרון לבעליו[פ]: תניא אמר רבי שמעון בן עזאי בוא וראה מה כתיב בפרשת קרבנות שלא נאמר בהן לא אל ולא אלהים אלא ה׳ שלא ליתן פתחון פה לבעל דין לחלוק ונאמר בשור הגם [10]אשה ריח ניחוח ובעוף הדק [11]אשה ריח ניחוח ובמנחה [12]אשה ריח ניחוח לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לשמים ושמא תאמר לאכילה הוא צריך ת״ל [15]אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלואה ונאמר [16]כי לי כל חיתו יער בהמות בהררי אלף ידעתי כל עוף הרים וזיז שדי עמדי [17]האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה לא אמרתי אליכם זבחו כדי שתאמר אעשה רצונו ויעשה רצוני לא לרצוני אתם זובחים אלא לרצונכם אתם זובחים שנאמר [18]לרצונכם תזבחהו דבר אחר לרצונכם תזבחהו לרצונכם זבחו לדעתכם זבחו כדבעא מיניה שמואל מרב הונא [ע]מנין [ב]למתעסק בקדשים שהוא פסול שנאמר ושחט את בן הבקר שתהא שחיטה לשם בן בקר אמר לו זו בידינו הוא לעכב מנין [ע]ת״ל לרצונכם תזבחהו לדעתכם זבחו:

הדרן עלך הרי עלי עשרון וסליקא לה מסכת מנחות

הלומד תורה בטהרה נושא אשה ואחר כך לומד תורה. כפרק קמא דקידושין (דף כט:) איכא למאן דאמר איפכא ואמרינן לא פליגי הא לן והא להו:

ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן. מדרשות חלוקין יש מי שאומר שמותיהן של גדיקים [ג] ויש מי שאומר כבשים של אם והיינו דאמרינן בשמורה עשרים בעבודה ואשי ישראל ותפלתם מהרה באסבה תקבל ברצון ויש אומרים דקאי אדלעיל והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי [ע] ישראל.

לא מצאתי יותר:

הדרן עלך הרי עלי עשרון וסליקא לה מסכת מנחות

מסורת הש״ס

(א) [נעיל כט:. ע״ש פירש״י נדה כד. וע״ש ברש״י בכורות מג: וע״ש ברש״י], ג) [עמ״ש בדברות הר״ן דרשה ט דף פפ:], ג) [יומא עב: קדושין כט:], ד) [מגיגה יב:], ה) [ולא תטמא כל״ל וכ״פ בילקוטין], ו) [בכורות טו., ז) [ברכות ה: ת. שבת לו. יומא מב. שבועות טו.], ח) [בפסוק: לבעליה כי אם לאות עיניו], ט) [בזמים מז. מולין יג. לח.], י) [יתכן לחיות אמר ליה וכ״פ בזמים מז.], כ) [ל״ל בשלמה], ל) [בתמי שאני רוצה. ל״ק], מ) [וכ״ה בגמ׳ ובמיי יעקב ריש פ׳ ב׳ דחגיגה ע״ש], נ) [ועי׳ ט״ז פ״ס סימן קן],

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה בבנים דעת זכרים וכו׳: (ב) ד״ה ואם אביהם שבשמים שמאמינים בהקב״ה ואין מאמינין׳ בעבודת כוכבים: (ג) ד״ה כדי שתאמר וכו׳ ויעשה לרוני ולא שהוא לרוני:

גליון הש״ס

רש״י ד״ה מאי דכתיב בו׳ ולא כתיב בה חוקה. עיין לעיל דף יט ע״א ועיין בגליון רבה לגו״ע פ״ס סימן פ׳ ס״ק ט׳:

מוסף רש״י

שימי את. אתה הוא המקשה לי בתמיה (לעיל כפ.) חכם גדול כמותך אינו יודע בתרן מתני׳, (בכורות מג:) בכמה דוכתין אמסמן דתמהדר ליה רב הסי שימי אתן, וגרלה בעיני משום דבר כריתה הוא ובקתמר ליה הכי משום חביבותיה, כלומר אתה יודע להשיבני, ואני שמעתי שמעת גניעות היה בו ברב שלא היה זוקף עיניו למעלה הלכך לא היה מכירו, ולא נהירא לי, שהרי לא מצינו שאמר רב קי דקי לשום אדם אלא זה אמר כן בכמה מקומות, ועוד שמעתי משום דחריף הוה ותמיה ליה, כי הסיא דאמר (תענית ט:) דאמנא ליזשבא מכמופיה דרב שימי, ולא היא דהתם רב שימי בר אשי הוה דתמיה ליה לרב פפא (נדה כד.). **אלו ת״ח העוסקים בתורה.** בהלכות עבודה (ב״מ קיד:). **כאילו מקטירין** ומגישין לשמו. כאילו מקריבין אותן בבית המקדש (שם). **נושא אשה.** ניגוד מהכיהול עבירה (יומא עב:). **אחד המרבה ואחד** הממעיט. שם לו שכר לממעיט כמו למרבה (ברכות יז:). **מנין למתעסק בקדשים** שהוא פסול. שוחט קדשים ולא בכוונה אלא במתעסק בדברים אחרים (זבחים מז.) כלומר מנין למתעסק שפסול בקדשים כגון מתעסק בסכין לגגיבו או לזרקו ושחט בקדשים, שלא נתכוין לשום שחיטה, אבל נתכוין לשום שחיטה בעצמה כשר אלא שלא עלה לבעלים לשם חובה (חולין יג.). **זו בידינו הוא לעכב מנין.** ראיה זאת ככר ידענו אותה ומיהו מצוה הוא דנפקא לן ולא עיכוב (זבחים שם) מקרא זה שייחי יודע ומכאן אנו למדים שמצוה להתכוין ואני שאלתי לעכב מנין, שאם לא נתכוון יהא פסול (חולין שם).

הדרן עלך מסכת מנחות

עין משפט נר מצוה

מח ה מיי׳ פ״ג מהל׳ מ״מ הלכה ה טור ש״ע י״ד סימן רמו סעיף ג:

מט ב מיי׳ פ״ג מהל׳ פסולי״מ הלכה ג:

תורה אור השלם

1. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִזְבֵּחַ לַיְיָ בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרָיִם וּמַצֵּבָה אֵצֶל גְּבוּלָהּ לַיְיָ:
ישעיהו יט יט

2. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ חָמֵשׁ עָרִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מְדַבְּרוֹת שְׂפַת כְּנָעַן וְנִשְׁבָּעוֹת לַיְיָ צְבָאוֹת עִיר הַהֶרֶס יֵאָמֵר לְאַחַת:
ישעיהו יט יח

3. הָאֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח וּבְעֵד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם:
איוב ט ז

4. אמר לְצָפוֹן תֵּנִי וּלְתֵימָן אַל תִּכְלָאִי הָבִיאִי בָנַי מֵרָחוֹק וּבְנוֹתַי מִקְצֵה הָאָרֶץ:
ישעיהו מג ו

5. כִּי מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ וְעַד מְבוֹאוֹ גָּדוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם וּבְכָל מָקוֹם מֻקְטָר מֻגָּשׁ לְשְׁמִי וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי גָדוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם אָמַר יְיָ צְבָאוֹת:
מלאכי א יא

6. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ הָעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בַּלֵּילוֹת:
תהלים קלד א

7. הִנֵּה אֲנִי בוֹנֶה בֵּית לְשֵׁם יְיָ אֱלֹהָי לְהַקְדִּישׁ לוֹ לְהַקְטִיר לְפָנָיו קְטֹרֶת סַמִּים וּמַערֶכֶת תָּמִיד וְעֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעָרֶב לַשַּׁבָּתוֹת וְלַחֳדָשִׁים וּלְמוֹעֲדֵי יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם זֹאת עַל יִשְׂרָאֵל:
דברי הימים ב ב ג

8. זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים:
ויקרא ז לו

9. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט הָעֹלָה תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת לִפְנֵי יְיָ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא:
ויקרא ו יח

10. וְקָרְבוּ הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחָה עָלָה אֶשֶׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיְיָ:
ויקרא א ט

11 וְשִׁסַּע אֹתוֹ בִּכְנָפָיו לֹא יַבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ עֹלָה הוּא אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיְיָ:
ויקרא א יז

12. וְהֵבִיאָהּ אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֹמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיְיָ:
ויקרא ב ב

13. מְתוּקָה שְׁנַת הָעֹבֵד אִם מְעַט וְאִם הַרְבֶּה יֹאכֵל וְהַשָּׂבָע לְעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישׁוֹן:
קהלת ה יא

14. בְּרִבּוֹת הַטּוּבָה רָבוּ אוֹכְלֶיהָ וּמַה כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם רְאוֹת עֵינָיו:
קהלת ה י

15. אִם אֶרְעַב לֹא אֹמַר לָךְ כִּי לִי תֵבֵל וּמְלֹאָהּ:
תהלים נ יב

16. כִּי לִי כָל חַיְתוֹ יָעַר בְּהֲמוֹת בְּהַרְרֵי אֶלֶף: יָדַעְתִּי כָּל עוֹף הָרִים וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי:
תהלים נ י-יא

17. הַאוֹכֵל בְּשַׂר אַבִּירִים וְדַם עַתּוּדִים אֶשְׁתֶּה:
תהלים נ י-יא

18. וְכִי תוֹבְחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיְיָ לְרַצְנְכֶם תּוֹבְחֻהוּ:
ויקרא יט ה